

unicef
BM Çocuk Fonu

Belarus Cumhuriyeti
Sağlık Bakanlığı

unicef
BM Çocuk Fonu

BM Çocuk Fonu (UNICEF)
Belarus Cumhuriyeti Temsilciliği
e-posta: unicef@tut.by

ÇOCUK VE ETRAFINDAKİ DÜNYA

AİLENİZDE BÜYÜYEN BİR BEBEK VAR. BÜYÜMESİNE, ETRAFINDAKİ DÜNYAYLA ETKİLEŞİM KURMAYI ÖĞRENMESİNE, HAYATINI DAHA RAHAT, ANLAŞILIR VE GÜVENLİ HÂLE GETİRMESİNE NASIL YARDIMCI OLABİLİRİM?

Bir bebeğin hayatı evinizde başlar. Burada ilk adımlarını atar, konuşmaya başlar, diğer insanlarla (ebeveynler, büyükanne ve büyükbabalar, kardeşler, misafirlerle) ilk iletişim becerilerini edinir. Çocuğun en başarılı davranışlarının oluşması ve gelişmesi için uygun koşulların ailede yaratılması çok önemlidir. Bu, ebeveynlerin çaba göstermesini, zamanlarını ve kendi davranışlarını daha dikkatli organize etmelerini gerektirecek, ancak çocuğun evdeki ve dışarıdaki yaşam alanına hâkim olmasına büyük ölçüde yardımcı olacaktır.

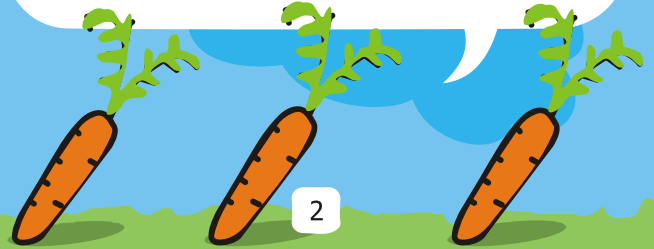

1

ÇOCUKLARIN İYİ DAVRANMASI ÇOĞU ZAMAN AŞAĞIDAKİ NEDENLERLE ENGELLENİR:

- Mekân duygusu yok;
- Bilmediği ortamlarda yönünü bulamama;
- Gözden ırak olanı görememe;
- Eylemlerinin doğru olduğuna dair güven eksikliği;
- Güvensizlik hissi;
- Ceza korkusu.

En basitinden, yani her şeyin tanıdık ve bildik olduğu evden başlayın, bu nedenle alanı keşfetmek ve ustalaşmak için en iyi test alanı burasıdır. İlk başta yetişkinler çocuğa her odanın rolünü gösterir ve onunla birlikte bir şeyler yapar. Çocuk yavaş yavaş, önce ebeveynlerin yardımıyla sonra da bağımsız olarak belirli faaliyetleri dairenin uygun alanlarıyla ilişkilendirmeye alışır. Her odaya belirli bir işlev atamaya çalışın. Dairenin her köşesi, ona net bir anlam kazandıran belirli öğelerle doldurulabilir.

2

**BEBEĞİNİZİN YÖN BULMASINA YARDIMCI OLACAK
ÖZEL RESİMLER ÇİZE BİLİRSİNİZ.**

Koridor, dışarı çıkmadan önce giyindikleri ve eve geldiklerinde soyundukları, sokak kıyafetlerinden ev kıyafetlerine geçtikleri yerdir.

Banyoda insanlar yüzlerini ve ellerini yıkar, dişlerini fırçalar, saçlarını tarar, duş alır ve havluyla kurulanır. Burada suyla oynayabilir ve küvette oturabilir.

Mutfak, yemeklerin hazırlandığı ve yenildiği yerdir. İçinde çocuk oyun için bardak, kaşık, tabak, tencere gibi ilginç eşyalar bulabilir. Bu şekilde çocuk tabak çanağı, mutfak mobilyalarını, ev aletlerini vb. nasıl kullanacağını öğrenebilir.

Dairede önemli bir yer de bebeğin uyuduğu yerdir. Yatmaya hazırlanma, pijamaları giyme, sevilen hikâyeleri okuma, gün içinde neler olduğunu tartışma ve bir sonraki gün için plan yapma ritüeli burada gerçekleşir.

Çocuğnuzu kendi aktiviteleri ve oyunu için alan tanımanız önemlidir. Oyuncakların bulunduğu bir çekmece, oyunların ve kitapların bulunduğu raflar, sevilen çizgi filmlerin ve müziklerin bulunduğu kasetler veya diskler için bir yer, yazmaya ve çizmeye uygun bir masa veya sıra ve çizimlerini asabileceği bir duvar parçası (Çocuk için yaratıcılığının başkaları tarafından kabul edilmesi çok önemlidir ve insanlarla iletişiminin önemli bir parçasıdır.). Burası aynı zamanda bir şeyleri değiştirebileceği, **bir şeyler yaratabileceği, bir şeyleri yapıştırıp boyayabileceği ve daha da önemlisi "ortalığı karıştırmaktan" korkmayacağı** yerdir.

Çocuk, dairenin mekânına alıştığında avlu, dükkân, tiyatro, anaokulu, ulaşım gibi **çevredeki dünyanın mekânına alışması** daha kolay olacaktır. Çevreye alışma sürecinin **sakin bir ortamda** gerçekleşmesi önemlidir; böylece endişe ve kaygıya neden olmaz ve **çocuk bunu bir tehlike olarak algılamaz**.

Nereye gitmek istediğinizi, orada ne yapacağınızı, orada ne gibi ilginç şeyler görebileceğinizi ve nelerle tanışabileceğinizi çocuğunuza önceden söylemeniz gerekir.

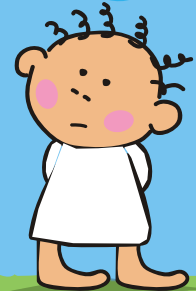

Ebeveynler, çocuğu yaklaşan yürüyüş veya gezi hakkında bilgilendirmenin yanı sıra belirli bir yerde nasıl davranması gerektiğini de açıklar. Doğru davranmayı öğrenmek kolay değildir.

Dükkanında bir sürü insan var, bir sürü ilginç nesne, oyuncak var ama ne yazık ki her şeye dokunulmıyor, izinsiz alınamıyor ve hepsini ebeveynler satın alamıyor.

Poliklinikte uzun süre kuyrukta oturmak zorundasınız, koşup bağırıramazsınız ve tüm bunlardan sonra çeşitli tıbbi manipülasyonlara katlanmak zorundasınız.

Metroya binmek için yere altına inmek zorundasınız, orası korkutucu bir yer; ayrıca havasız, hem de tren çok takırtılı.

Çocuğunuz bu durumlarda her zaman rahat değildir ve uygun şekilde davranmak için bir yol seçmekte çok zorlanır. Davranışlarını ve duygularını kontrol etmekte zorlanır ve kaprisli olmaya, ağlamaya veya etrafındaki insanların düşündüğü gibi "zorbalık" yapmaya başlayabilir; vagona ilk koşan olmaya çalışır, cam kenarında oturmak ister, yabancıları iter, konuşur veya rahatsız eder, kıyafetlerine, çantalarına dokunmaya çalışır vb. Ya da tam tersine başkalarından saklanmaya çalışır, çığlık atar veya ağlar. Çevredekiler ve ebeveynler bu durumlarda farklı şekillerde davranır: Biri oturur ve "dikkat etmez"; biri çocuğun davranışından utanır ve bu davranışı herkese açıklamaya çalışır ve biri çocuğu azarlamaya başlar, bu da tam tersi bir tepkiye yol açar, yani sadece deneyimlerini yoğunlaştırır ve olumsuz tepkilerin gücü artar.

Bazen ebeveynler başkalarına karşı kaba davranır, çocuğun taleplerinin yerine getirilmesi gerektiğine inanarak agresif olur, davranışlarını hastalık durumuyla gerekçelendirir ve bu şekilde ona yanlış bir davranış ve başkalarıyla ilişki modeli gösterdiklerini anlamazlar. Bu tutumlardan herhangi biri diğerlerini saldırgan ifadelerle, çocuğa ve ebeveynlere yönelik suçlamalara kıskırtır ve tüm "özel" çocuklara yönelik olumsuz tutumları güçlendirir. Tüm bunlar çocukta ek travmalara neden olur.

Ailenin "dünyaya açılmaya" hazırlanması önemlidir; çocuğun alışkanlıklarını, alışılmadık durumlara tepki verme yollarını, yorgunluğunu, dikkatinin nasıl dağılılabileceğini veya sakinleşebileceğini akrabalarından daha iyi kimse bilemez.

EVDEN AYRILMADAN ÖNCE AŞAĞIDAKİLERİ YAPMANIZ GEREKMEKTEDİR:

Yaklaşan seyahat programını çocuğunuzla ayrıntılı olarak tartışın; nereye gideceğinizi, kiminle buluşacağınızı, neler olacağını, çocuğunuzdan neler beklediğinizi anlatın.

Ebeveynler veya çocuğa eşlik eden yetişkinler çocuğu her zaman göz önünde tutmalı, yabancı faaliyetler ve konuşmalarla dikkati dağılmamalı ve her an çocuğa yardım etmeye hazır olmalıdır.

Yolcu bölmesinde daha az insanın bulunacağı, atmosferin daha sakin olduğu bir köşe veya yer seçmeye çalışın.

Çocuğunuzun ilgisini çeken şeylerle meşgul edebilirsiniz; kitap okuyabilir, sevdiği bir oyuncuğu, kalemleri ve bir resim kitabını verebilirsiniz.

Çocuk için en rahat ortamı yaratmanız gerekiyor. Çocuğunuzun sevdiği şeyleri; su, meyve suyu, en sevdiği bisküvileri yanınıza almayı unutmayın.

ORTAYA BİR ÇATIŞMA ÇIKARSA VE DİĞERLERİNİN TEPKİSİ AÇIKÇA SALDIRGANCA OLURSA İNİSİYATİFİ ELE ALIN. Onlara çocuğa neler olduğunu açıklayın, onları suçlamayın ama duygularına atıfta bulunun (korkmuş, yorgun, aç), suçlayanları tehdit etmeyin, durumu yumuşatın. En önemli şey çocuğunuzun ebeveynlerinin kendi tarafında olduğunu, onu korumaya istekli ve muktedir olduklarını hissetmesidir.

Kaynaklar:

A.I. Zakharov Çocuğun davranışlarındaki sapmalar nasıl önlenir? M.-1997

A.I. Zakharov Çocuklarda gündüz ve gece korkuları. S.-P.- 2000

"Çocuk Psikiyatrisi ve Psikoterapisi Şehir Klinik Merkezi" Sağlık Kurumu Psikologu

V. Y. Gubkin